

SEARCH пътеводител: от А до Я в Европейска нощ на учените 2023

SEARCH пътеводител - от А до Я в Европейска нощ на учените 2023

Вижте програмата:
<https://fresher-researchersnight.bg/>

SEARCH пътеводител: от А до Я в Европейска нощ на учените 2023.....	1
Асеновград	4
Палеонтологичен музей "Димитър Ковачев", филиал на Национален природонаучен музей при БАН	4
Градска библиотека „Паисий Хилендарски“	4
Белоградчик	4
Младежки дом – Белоградчик	4
Бургас.....	4
ОУ „Иван Вазов“ – кв. Банево, Бургас	4
Варна.....	5
Народна астрономическа обсерватория и планетариум „Николай Коперник“	5
Долна Митрополия.....	8
Всички общински училища на територията на общината	8
Казанлък	8
Младежки дом	8
Национален онлайн Мапатон - ученическо онлайн състезание за дигитални картографски	9
Национално онлайн студио	10
Директно излъчване от студио.....	10
Пазарджик.....	10
Регионална библиотека „Никола Фурнаджиев“.....	10
Пловдив	11
Учебна база на Медицински университет - Пловдив.....	11
Родопска теснолинейка.....	11
Септември – Добринище.....	11
Русе	12
Дворецът на децата - ул. Олимпи Панов 12.....	12
ОУ „Олимпи Панов“ град Русе, ул. Сърнена Гора 2, жк. Родина	12
Градинка на площад „Ал. Батенберг“ 3	13

Регионална библиотека Любен Каравелов.....	13
Национално училище по изкуствата Проф. Веселин Стоянов.....	15
ОУ "Отец Паисий"	15
Сливен.....	15
Музей на текстилната индустрия.....	15
София.....	16
Агробиоинститут	16
Бар Абордаж.....	17
Медицински университет - София.....	17
Мол София	18
Национален етнографски музей.....	20
Национален природонаучен музей	23
София Тех Парк.....	25
Театър 199.....	27
Технически университет.....	27
УАСГ	27
ХТМУ.....	28
Троян.....	28
Музей на занаятите.....	28
с. Черни Осъм.....	29
Природонаучен музей и гарванската скала.....	29
Ямбол.....	29
Безистена.....	29

Асеновград

Палеонтологичен музей "Димитър Ковачев", филиал на Национален природонаучен музей при БАН

- 16:00 ч. **Съвременни предизвикателства пред българската биоспелеология - изложба**

Официално откриване

Градска библиотека „Паисий Хилендарски“

- **Бозайници в пещерите у нас - презентация**

Белоградчик

Младежки дом – Белоградчик

- **Адаптация на човека към околната среда от праисторията до днес и ателие**

Уъркшопът е предназначен за учениците от Начално училище „Васил Левски“ и СУ „Христо Ботев“ в град Белоградчик. В нея ще бъдат обсъдени теми, посветени на човешката адаптация към околната среда в различни исторически периоди и ролята на археолозите и етнолозите за разширяването на човешкото познание. Основни участници в събитието ще са младите археолози и етнолози от клубовете по археология и етнология към Исторически музей, град Белоградчик. Ще бъдат поканени гост-лектори от РИМ-Видин и НАИМ-БАН.

Посветено на темата за адаптацията на човечеството към промените в климата

Бургас

ОУ „Иван Вазов“ – кв. Банево, Бургас

- 13:30 - 14:30 ч. **Бъдещите учени**

Учениците от Клуб „Млад учен“ с ръководител г-жа Недялка Недялкова ще ви вдъхновят със своите експерименти и демонстрации.

Варна

Народна астрономическа обсерватория и планетариум „Николай Коперник“

Предварителна програма

- **конкурс:** Постери, изработени от детските градини на територията на Община Варна на тема: „Аз и моята детска градина "....." обичаме, пазим и се грижим за околната среда“
Обявяване на правилата на конкурса: 01.08.2023 г.
Краен срок: 20.09.2023 г.

29 септември

- 17:00-17:10 ч. **Официална церемония по откриване на ЕНУ 2023 – Варна**
- 17:10-17:30 ч. **Поздравителен концерт** с участието на деца от СУ "Любен Каравелов" – Варна и модерен балет "Vitto dance" с ръководител Дария Аврамова.
- 17:00-20:30 ч. **Щандове за практически експерименти, демонстрации и презентации с участието на публиката.**

Индикатори за климатичните промени в морската среда

Потопете се в необятния и интересен свят на изследванията на Черно море – очакват ви химични експерименти, измервания и демонстрации от учените в секция „Химия на морето“, ИО-БАН.

Технологии за изследване на морската среда

Контактни и дистанционни методи за наблюдения на морската среда, оценка на основните хидрологични параметри, работа с океанографски прибори и системи са част от научните и научно-приложните изследвания в областта на морските технологии и оперативната океанография, с които учените от секция "Океански технологии" ще ви запознаят и дискутират с вас.

Моето пътуване до Антарктида

Пренесете се на ледения континент до базата ни на о. Ливингстън „Св. Климент Охридски“. Доц. д-р Райна Христова от секция „Морска геология и археология“ ще представи интересни фото- и видео-материали от последната експедиция до о. Ливингстън. Ще имате възможност да задавате въпроси и да обсъждате теми, свързани с морската геология и полярните изследвания.

Морски свят – синьо възшебство

Учените от Секция „Биология и екология на морето“ към ИО-БАН, Варна ще ви потопят в необятния свят на морските обитатели. Посетителите ще могат да видят някои от емблематичните видове растения и животни на Черно море, включително и видове, видими само под микроскоп. Нашият екип ще ви запознае с някои от ключовите дейности и проекти

на секцията, свързани с извършването на екологичен мониторинг и оценка на състоянието на морската околна среда, чужди видове, загуба на местообитания, оценка на запасите на експлоатираните видове риби в Черно море и опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, включително обявяване и управление на морски защитени територии и зони.

Българското крайбрежие

Демонстриране на изследвания, провеждани от учените в секция „Динамика на бреговата зона“ към ИО-БАН: изследване на бреговата зона и шелфовата акватория чрез прилагане на съвременни методи и технологии.

В света на телескопите

На щанда на ЦПЛР-НАОП „Николай Коперник“ – Варна посетителите ще се запознаят с различните видове телескопи - от телескопа на Нютон до телескопа Джеймс Уеб, ще се научат да работят с подвижна звездна карта. Посетителите ще имат възможността да участват в специално подготвените за тях наблюдения с телескоп, демонстрации, научно-популярни лекции.

В света на водните обитатели

Ще бъдат представени риби от експозицията на Аквариум-Варна към Институт по рибни ресурси, ССА – Варна, както и част от специалната колекция водни обитатели, препарирани по метода диафонизация. Специалисти от ИПР-Варна ще разкажат за дейността на организацията в областта на морската биология и екология

Щанд на проект DOORS.

Съвместна дейност на проекти SEARCH и DOORS „Повишаване на грамотността за Черно море“ - с цел привличане на млади хора към дейности, свързани с черноморската грамотност; Какво представляват Арго буйовете и защо ги наричат „армия от шпиони в услуга на климата и океана“ с всичко това ще ви запознаят учените на щанда. Ще бъдат представени на първите резултати от дейността „Гражданска наука“ – работа през лятната ваканция с приложението MedusApp в две варненски училища – СУ „Любен Каравелов“ и ВМГ „Св. Николай Чудотворец“. Проектът DOORS е финансиран по Програма Horizon 2020, H2020-EU.3.2.3.3., ГС №101000518.

Щанд на иновативно СУ „Любен Каравелов“, Варна.

Ученици и техни преподаватели ще представят какво представлява LEGO роботиката, защо е интересна и много близка до децата, и как тя помага процеса на учене да се приеме като една игра.

Щанд на първото Екоучилище във Варна - Иновативно Средно училище „Пею Яворов“, Варна.

На своя щанд ученици и техните преподаватели ще ви запознаят с аспекти на една от глобалните екологични теми, по които заедно работят - "Здравословно хранене". За да бъде забавлението още по-пълноценно те са ви приготвили и демонстрация на работа с 3D принтер.

Щанд на ОУ „Кирил и Методий“, Варна

Щанд на МГ „Николай Чудотворец“, Варна.

Щандове за Изкуство и Творчество:

Писали ли сте писмо в бутилка? А намирали ли сте такава? Най-малките участници от ОУ „Иван Рилски“, Варна канят публиката да посети и да се включи в дейностите на техния щанд и заедно да напишете вашите писма до идните поколения, преди да ги пуснете в морето. Темата на писмата ще е подчинена на централната тема за тази година – „Адаптацията на човечеството към промените в климата“. Но това не е всичко...Преди да пуснете бутилката в морето трябва да я нарисувате собственоръчно.

Щандовете са посветени на темата за адаптацията на човечеството към промените в климата.

- 17:00-20:00 ч. **Пътуваща постер изложба „Аз и моята детска градина „.....“** обичаме, пазим и се грижим за околната среда“. Изложба на постери, представящи проведените мероприятия с екологична насоченост с деца, учители и родители през последните две години във всяка детска градина.
- 17:00-20:00 ч. **Постер изложба – „50 години Институт по океанология-БАН“**
- 17:00-20:30 ч. **Европейски кът**
- 18:30-19:30 ч. **Научно-популярни лекции и прожекции**
- 18:30-20:00 ч. **Научно кафене**

Докторант Светлана Михова: „Микропластмаси в биота: миди, риби и бозайници“
Виждали ли сте микропластмаси? Всички заинтересовани ще могат да наблюдават реална проба от кефалова риба Платерина (*L. aurata*) от Варненското езеро под микроскоп и да визуализират микропластмасите в нейното стомашно съдържимо.

Докторант Траяна Калудова: "Желеобразни видове в Черно море - познаваме ли ги?"

С безгръбначни планктонни желатинови видове организми, обитаващи Черно море ще ви запознае докторант Траяна Калудова. Каква е разликата между медузи и ктенофори, кои видове са местни и кои чужди, кои се определят като инвазивни, срещат ли се опасни видове медузи в Черно море? На тези и други въпроси ще получите отговор, ако посетите щанда на докторантите от ИО-БАН

Ас. инж. Петър Пецински: "Можем ли да запалим морето?" - разбира се, стига да имаме искрящи и дръзновени млади учени.
Космосът, Слънцето и звездите преобладаващо са изградени от водород - 98%, Земята съдържа 28.2 % кислород - най-доброто гориво и окислител са пред нас. Това, което търсим е резервоар с гориво! Шестият елемент от периодичната система, елементът С има свойство да създава толкова много химични връзки, а това е довело до дял в

химията посветен единствено на него и наречен органична химия. Резервоарът за водород се нарича метан и се означава с CH_4 , среща се в изобилие в Космоса и в земните недра. Какво ни остана? Млади и дръзновени учени и разбира се море!

д-р Мария Грандова и Олександр Уманов: „Змиите: от наблюдение в природата до отглеждане вкъщи“ – презентация, наситена с много снимков и видеоматериал, представена от украински учени от Украински научен център по морска екология (УкрНЦЕМ).

Искате ли да научите кои са змиите, разпространени в България? Кои видове са редки и кои от тях застрашени? А кои са тези разпространени в околностите на гр. Варна? Кои са основните принципи на наблюдение на змиите в природата и кои са тези при отглеждане на змиите в плен (captive care of snake)? Как в домашни условия се отглеждат местни и екзотични видове и кои от екзотичните видове са най-често срещани и най-лесни за отглеждане? На тези и още въпроси ще ви отговорят Мария и Олександр.

- 20:30 ч. **Закриване на събитието**

Долна Митрополия

Всички общински училища на територията на общината
27 до 29 септември

- **Как да се свържем със сателит на NASA за да подобрим екологичните проблеми на Земята-образователната програма GLOBE -NASA**

Казанлък

Младежки дом

За първи път в Казанлък отбелязваме Европейска нощ на учените – ежегодно събитие в стотици градове из цяла Европа в последния петък на м. септември, когато учените застават в светлините на прожекторите, срещат се лично с хора на всички възрасти, за да разкажат върху какво работят и как изследванията им помагат за подобряване на ежедневиия живот на всеки един от нас.

- 18:00 ч. **Откриване** – кратки приветствия
- 18:15 ч. **Някои предизвикателства пред науката: конспиративни теории и фалшиви новини**

Доц. д-р Донка Петрова е родена в гр. Хасково. Завършва „Психология“ в СУ „Свети Климент Охридски“ като първенец на своя випуск, а по-късно става магистър по детско-юношеска психология с дипломна работа на тема „Реактивна и проактивна агресия сред подрастващите“. През януари 2010 г. защитава докторска дисертация на тема „Ейджизъм и сътрудничество в общуването между ученици и учители. Завършва и втора магистърска програма „Нордистика“ с магистърска теза на тема „Викингите в Англия: завоевания и културно-историческо влияние“. От юли 2013 г. до момента е преподавател в катедра „Реторика“ на ФФ и понастоящем води осем академични дисциплини. Наред с академичните си дейности притежава и богат практически опит като психолог, изследовател, обучител и координатор на проекти в неправителствената сфера.

- 18:45 ч. **Белези на климатичните промени върху ледниците на о-в Ливингстън, Антарктика**

Доц. д-р инж. Аспарух Камбуров е доцент в Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“. Завършил е „Маркшайдерство и геодезия“ в МГУ „Св. Иван Рилски“. Работил е за компании в сектора за проучване и добив на нефт и газ из концесионни площи в България, Либия, Тунис, Мароко и Камбоджа. Участник в XXI и XXV български антарктически експедиции като ръководител на проекти, свързани с високоточни ГНСС измервания и наземно лазерно сканиране. Участник в редица проекти, вкл. Топлинна карта на България. Занимава се активно с комуникация на науката в рамките на Европейската нощ на учените, Софийския фестивал на науката и др.

- 19:15 ч. - **Вие питате - ние ви отговаряме. Храните и бъдещето**

Д-р Ивайла Сопотенска защитава докторската си степен в Университета по хранителни технологии - Пловдив през 2021 г. Научните ѝ интереси са в областта на безглутеновите изделия, а интересите ѝ на сцената - да разбулва митовете около храните. Носител е на трето място от FameLab All Stars 2021 г. и ежегоден лектор на Софийския фестивал на науката от 2014 г. насам.

Програмата е посветена на темата за адаптацията на човечеството към промените в климата.

В партньорство с Община Казанлък.

Национален онлайн Мапатон ученическо онлайн състезание за дигитални картографски

За трети път в България се организира състезание, което цели да открие учениците с най-добри дигитални картографски умения.

Мапатонът (комбинация от думите на английски за карта и маратон – map + marathon) ще се проведе като част от инициативата Европейска нощ на учените (проект SEARCH). Датата на състезанието е 24 септември 2023 г. (от 20:00 ч.).

Научете повече и се регистрирайте: [Мапатон – Европейска нощ на учените SEARCH 2023 | Географ.БГ \(geograf.bg\)](https://www.geograf.bg)

Национално онлайн студио

Директно излъчване от студио

- 18.00 до 21.00 ч. **Водещият Борислав Лазаров**, ще обиколи виртуално страната и всички събития на Нощта, ще разговаря с учени и ще достигне до домовете на хора от цялата страна.

Пазарджик

Регионална библиотека „Никола Фурнаджиев“

- 18:00 ч. - **Откриване** – кратки приветствия
- 18:10 ч. - **Изкуство в науката - от скиците на Дюрер до изящната делта на Юкон**
Д-р Теодора Димитрова е действащ учител по география и биология и докторант в Софийския университет, катедра „Социално-икономическа география“ и част от екипа на Географ БГ. Автор на блога „Играй и се УЧИ - по начина на един съвременен учител“. Номинирана е за „10-те най-изявени млади българи“. Теодора е сред „40те избрани българи до 40 годишна възраст, заради които си заслужава да останеш в България“ – инициатива на „Дарик радио“. Герой е в книгата „5 стъпки към по-добър живот“ с автори Васил Ралчев и Георги Димитров, където авторите описват професионалния път на Теодора. Избрана е да бъде участник в рубриката „Star и млад“ на „Дарик радио“ заедно със свой ученик. За работата ѝ като учител интерес проявяват и редица други образователни платформи като „Аз, учителят“, „Успелите българи“, както и множество участия в национални медии, където Теодора е в позицията на действащ и иновативен учител.
- 18:40 ч. **Ракетна тяга**
Наско Стаменов е врял и кипял (и парил се, и горял, и замръзвал, и обгазявал се и т.н. и т.н.) в демонстрациите по химия. Той е един от най-успешните демонстратори на наука в България, част от Корпуса за бързо гърмене при СУ "Климент, Охридски", любим учител по химия и един от преподавателите, които подготвят олимпийския отбор по природните науки.
- 19:10 ч. **Цветовете в Космоса**
Никола Каравасилев е учител по физика и астрономия. Повече от 10 години Никола е ръководител на няколко ученически отбора, които представят България в различни международни състезания по физика, астрономия и природни науки. Всяка година негови

ученици се завръщат с медали, като до този момент са донесли на страната ни над 50 отличия на международно ниво. Също така, Никола Каравасилев е и активен научен комуникатор. Той редовно участва в Софийския фестивал на науката като лектор и демонстратор. Никола е сред победителите в конкурса FameLab през 2012г.

В партньорство с Регионална библиотека "Никола Фурнаджиев".

Пловдив

Учебна база на Медицински университет - Пловдив

Предварителна програма

- **Green Fashion** - конкурс за най-артистична дреха или аксесоар от отпадъчни продукти (найлонови пликосе, торби, хартия и др.)

Програма в Нощта

- **Green Fashion ревю** на най-артистичните дрехи или аксесоари от отпадъчни продукти (найлонови пликосе, торби, хартия и др.)
- **Сливи за смет** - в Деня на Нощта на учените ще събирате и предаваме пластмасови бутилки като за всяко количество предадени пластмасови бутилки, ще се дава в замяна награда.
- **Дали животът в по-зелена среда ни прави по-здрави?** - беседа

Програмата е изцяло посветена на темата за адаптацията на човечеството към промените в климата

Родопска теснолинейка

Септември – Добринище

30 септември

08:50 – 13:20 Септември-Добринище и 14:40 – 18:85 Добринище-Септември

Наука на борда – от космоса вътре в нас, през геологическите забележителности по трасето на единствената функционираща жп линия с междурелсие 760 мм в България, та чак до далечния Космос, в събота пътниците на теснолинейката от Септември до Добринище ще имат необичайно, неповторимо изживяване с трима вдъхновяващи млади хора, посветили се на работа с млади хора

Теодора Билярска е учен геолог, работи в Музея по минералогия, петрология и полезни изкопаеми в Софийския университет и като учител. **Никола Каравасилев** е астрофизик, учител, комуникатор на науката и ръководител на Олимпийския отбор по Физика и астрономия. **Явор**

Денчев е основател на ДНК – Детски Научен Клас, магистър по микробиология от Университета на Виктория, Канада, учител и аниматор с дългогодишен опит както в България, така и в Канада.

Ако все още не сте планирали своята събота в края на месеца, побързайте да си вземете билет за теснолинейката още сега!

Русе

Дворецът на децата - ул. Олимпи Панов 12

Всички събития са с вход свободен, тип работилници и са подходящи за деца 4-12 години и техните семейства.

- 17:30 - 19:30 ч. **„Филтрирай ми вода!“** - В тази работилница ще имаме възможност да изградим собствена филтрираща система за вода от естествени материали. Така ще научим повече за това как можем да подобрим състоянието на водата, който е един от водещите проблеми свързани с климатичните промени. Водещи ще бъдат Гьонюл Сеидова и Елиз Артунян.
- 17:30 - 19:30 ч. **„Музикално - творческа работилница“** – музикалният педагог и преподавател в РУ „Ангел Кънчев“ Петя Стефанова ще представи специална образователна музикална игра, изградена от хартия и картон заедно с нейния електронен еквивалент.
- 17:30 - 20:30 ч. **„Преобразуване на енергия“** - В тази работилница ще можем сами да си сглобим соларен скакалец, соларна количка и ръчен електрогенератор. Ще се запознаем със съвременните варианти на генериране на енергия в контекста на опазване на околната среда. Водещ на работилничката е Катя Стефанова - инженер педагог.
- 17:30 - 20:30 ч. **Игра „сортирай отпадъците“** - Първата и най-важна стъпка в рециклирането на всеки отпадък е неговото правилно и разделно събиране. Това занимание си е цяла наука, а за да я разберем по-лесно ще направим състезателна игра с водещ Ина Ганева - Монтесори преподавател и педагог.
- 17:30 - 20:30 ч. **„Да се заровим в миналото“** - във фойето на Дворецът на децата ще открием изложба от детски творби на тема “Праистория”. Гостите ще бъдат посрещани от археолог Кристина Янакиева, от която ще разберем как са създадени творбите и кое ги е вдъхновило.
- 18:30 - 19:30 ч. **“Климатът - основна причина за еволюцията на човека”**. Археологът Кристина Янакиева ще ни разкаже защо и как човекът е еволюирал. Ще можем да влезем в ролята на истински археолози като изкопаем праисторически находки в първата Лаборатория по експериментална археология за деца в двора на Дворецът на децата.

ОУ „Олимпи Панов“ град Русе, ул. Сърнена Гора 2, жк. Родина

Всички събития са с вход свободен, тип работилници и са подходящи за деца и техните семейства.

- 17:00 - 18:00 ч. **Откриване на Европейска нощ на учените** с доц. Лъчезар Христов от Корпус за бързо гърмене.
- 18:00 - 19:00 ч. **„В час с климатичните промени“** – е интерактивна работилница с Петя Кръстева и Зехра Юсеинова, учители в [ОУ „Олимпи Панов“](#). Те ще ни запознаят с климатичните промени в България. Ще си направим карта на климатичните пояси на планетата Земя и ще научим какво ще се случи, когато водата в моретата и океаните се покачи. Заедно ще направим групови експерименти „Климатът и Аз“ по следните теми: Климатът и неговото значение; 2) Човешкият отпечатък върху климата; 3) Климатичните промени.
- 18:00 - 20:00 ч. **CO2 – „Global WarNing“**
/презентация, дискусия и образователни игри/ Заедно със старши учител Ивелина Пъшева ще говорим за това какво знаем за въглеродния диоксид? Как се получава и защо се е превръща от жизнено необходим газ в заплаха за планетата? Ще научим що е то Global WarNing и Global WarMing и как може да се адаптираме към настъпващите климатични промени. Веднъж усвоили полезните знания ще можем да ги тестваме в състезателната игра „Климатичните промени“ и състезателната кръстословица „Да съхраним живота“
- 17:00 - 20:00 ч. **„Green Deal“**

Във фоайето на училището ще бъде експонирана изложба от ученици, посветена на трудните избори, които следва да направим, за да ограничим негативното човешко въздействие върху околната среда.

Градинка на площад „Ал. Батенберг“ 3

- 17:00 - 21:00 ч. **„С обич към сърцето“** ученици [от Национално училище по изкуствата „Проф. Веселин Стоянов“](#) град Русе ще изработят арт инсталация посветена на здравето на сърцето. Под звуците на музикален съпровод ще можем да отворим специални послания в бутилка, посветени на здравето на сърцето.
- 19:00 - 21:30 ч. **Химически чудеса** с Корпуса за бързо гърмене

Химичните опити и експерименти на [Корпуса за бързо гърмене](#) при СУ „Св. Климент Охридски“ ще ви убедят, че химиците са повече от магьосници. Очакват ви атрактивни опити и демонстрации. Демонстрацията е подходяща за малки и големи.

Регионална библиотека Любен Каравелов

- 17.00 - 19.00 ч. **„Въздухът в моя град“**

Екип от ученици от Професионална гимназия по туризъм „Иван П. Павлов“ заедно със своя учител - Йордан Адолфов ще представят практическо изследване на замърсяването на въздуха в градска среда. Използвайки своите знания по география и специално направени замервания, те ще ни разкажат как различните замърсители в приземния слой на въздуха влияят върху човека и природата. Ще научим повече за различните фактори, които допринасят за изменението на климата в градска среда. А на база получените резултати, екипът от млади учени ще представят решения по настъпилите промени в климата.

- 18.00 - 19.00 ч. **„Човешкото тяло в 60 секунди“** - Севдалина Тодорова

В ателието „Човешкото тяло в 60 секунди“ ще имаме невероятния шанс да погледнем какво има вътре в него. Чрез специалните интерактивни тениски с приложение за смартфон, ще можем да разгледаме човешкото сърце на 360 градуса, а също и човешкия скелет. Ще научим как да си измерим пулса и любопитни факти за устройството на различните системи в човешкия организъм. Работилница за деца 6+.

- 18:00 - 18:30 ч. **„Как IoT решенията могат да направят живота ни по-лесен и по-здравословен?“**

Internet of Things – Интернет на нещата е модерна технология, която може да подобри ежедневието ни в много направления, включително да ни помогне да сме по-здрави и продуктивни. Как е възможно това ще научим от Христо Атанасов - основател и изпълнителен директор в [Qnectd](#). Той ще ни запознае със спецификата на IoT и ще ни демонстрира работа на тази технология посредством използването на конкретни сензори за проследяване качеството на въздуха в затворени помещения. Ще направим нагледен експеримент на място и ще научим как контролирайки именно въздуха в офисите и класните си стаи може да постигнем по-добра концентрация и продуктивност.

- 19:00 - 20:00 ч. **„Игра без играчки“** с Грета Цуфелде и Лиляна Коева

Възможно ли е да вдъхнем нов живот на един отпадък? Възможно ли е да превърнем боклука в красива играчка? Отговорът е – да! В ателието „Игра без играчки“ ще можем да си изработим забавни и уникални играчки от отпадъчни продукти. Неща, които иначе бихме изхвърлили на боклука, ще се превърнат в прекрасни, персонализирани пособия за игра, аксесоари за бюро, играчки за домашен любимец и много други.

Ще научим повече за кръговрата на рециклиране и някои интересни факти, свързани с него. Работилница за деца 6+.

- 19:00 - 20:00 ч. **Приложение на 3D технологиите за намаляване на въглеродния отпечатък**

От изкуството до индустрията. С проф. д-р инж. Георги Христов, доц. д-р инж. Пламен Захариев и ас. инж. Георги Георгиев ще разберем как 3D технологиите могат да ни помогнат да намалим екологичния си отпечатък. Ще има презентации и демонстрации.

Национално училище по изкуствата Проф. Веселин Стоянов

- 13:30 ч. „Пътят на българската книга“

В зала „Русе“ на [НУИ Проф. Веселин Стоянов](#) ще бъде представен STEM проектът „Пътят на българската книга“. STEM проектът съчетава дисциплините БЕЛ, География, Икономика, Компютърна графика, Предпечатна подготовка, История на изкуството, Гражданско образование и има екологична насоченост. Заповядайте на място за да се запознаете с труда на младите учени.

ОУ "Отец Паисий"

В рамките на учебния ден на 29ти септември ще се проведат следните дейности с ученици от училището:

- [Посещение на Екомузей](#) - Русе с 20 ученици V-VII клас
- Съвместно с РИОСВ - Русе ще се проведе беседа на тема „Влиянието на климата върху биоразнообразието“ за ученици V-VII клас.

За да научите още подробности за нашите дейности и лектори, присъединете се към [събитието ни във Facebook](#) или станете част от общността – [Приятели на Европейска нощ на учените SEARCH](#).

Сливен

Музей на текстилната индустрия пл. „Стоил войвода“ № 3

- 17:00 -21:00 **Изложба: „Макети на съоръжения и машини от текстилното производство“**
Изложбата е посветена на 140-та годишнина от създаването на Текстилното училище в Сливен. Експонатите са действащи и са изработени от ученици, студенти, музейни специалисти и текстилни инженери.
- 18:00 - 22:00 **Изложба: „Устойчива мода“**
Изложбата е част от дейностите по проект „Изследване на възможностите за проектиране на устойчиви иновативни модели облекла в национален стил“, финансиран от Вътрешния конкурс за научни изследвания на ТУ-София - 2023 г. Експонираните образци представляват авторска колекция от иновативни модели облекла с елементи от традиционния български костюм.

- 19:00 -20:00 **Научно кафене: „Модата в традициите и традициите в модата”**

Производството на модни облекла е втората най-замърсяваща индустрия в света. Това налага да се преосмисли цялостната концепция на създаването и потреблението на текстил за бита. Като алтернатива на този проблем може да се разглежда устойчивата мода. Много световноизвестни модни дизайнери обръщат поглед към традиционния национален костюм като извор на идеи и вдъхновение. Все повече млади хора избират дрехи, в които минало и настояще се преплитат в единно цяло.

- **Презентация на доц. д-р инж. Маргарет Сивова**

Преподавател в специалност „Технологии, дизайн и мениджмънт на модната индустрия“ в Колеж-Сливен към Технически Университет-София, ръководител на проекта.

- **Презентация на ас. д-р инж. Таня Пенева**

Преподавател в специалност „Технологии, дизайн и мениджмънт на модната индустрия“ в Колеж-Сливен към Технически Университет-София, участник в проекта.

Научните изследвания, представени в презентациите, са финансирани от Вътрешния конкурс за научни изследвания на ТУ-София - 2023 г. Други участници в проекта са Надежда Динева, Десислава Иванова, Васил Ганев – студенти в ТУ-София и Таньо Христов – докторант в ТУ-София, ИПФ-Сливен.

- 20:00 - 22:00 **Работилница за мода: „Нов шик”**

Ателие за изработване на аксесоари от текстил (текстилни остатъци, стари дънки, джинси) и преобразяване на стари облекла с участие на публиката.

Програмата е посветена на темата за адаптация на човечеството към промените в климата.

София

Агробиоинститут

Предварителна програма

- **Конкурс за рисунки**

29 септември

- 17:00 – 22:00 ч. - **Демонстрации и презентации за растенията и предизвикателствата на промените в климата**
- 17:00 – 22:00 ч. - **Арт кът** за най-малките посетители да творят по тема свързана с растенията.
- 17:00 – 22:00 ч. - **Продукти от растителен протеин**

- 17:00 – 22:00 ч. - **Европейски кът** – представяне на проекти, финансирани по програма Хоризонт Европа на ЕС.
- **Викторина** по темата за климатичните промени.
- 17:00 – 22:00 ч. - **Изложба** на рисунките от конкурса
- **Награждаване** на победители в конкурсите

Програмата е посветена на темата за адаптацията на човечеството към промените в климата.

Бар Абордаж

Кафе-клуб “Абордаж” на ул. Веслец 22 в центъра на столицата е място с приятелска атмосфера и приятна среда за ценителите на различните и качествени преживявания. В Европейска нощ на учените, освен с богатата си селекция от настолни игри, крафт бири, медовина, насипен чай и специални вин, ви очакват и много срещи с науката.

- 18:30 - 19:30 ч. - **Истории от Белене** - “Софийска платформа” представя проекта си за виртуални разговори с оцелели от трудовите лагери на комунизма. Заповядайте, за да разговаряте с разработчика и един от учените-историци, които работят по проекта.
- 20:00 - 22:00 ч. – **Закриваща среща на програмата SEARCH** за учените от столичната програма

Медицински университет - София

Медико-биологичен комплекс на МФ, София, ул. Здраве, 2

- 17:00 – 17:20 ч. **Геномът на България и участието ни в Геномът на Европа**: проф. Р.Кънева, дб
- 17:20 – 17:40 ч. **Биобанкиране с поглед към бъдещето**: гл.ас. Дарина Качакова, дб
- 17:40 – 18:00 ч. **Геномните технологии в диагностиката на онкологичните заболявания**: д-р Румяна Додова, дб
- 18:00 – 18:20 ч. **Увреждане на ДНК от фактори на околната среда**: Мартина Василева, магистър
- 18:20 – 18:40 ч. **Връзка/влияние на околната среда и епигенетика**: гл.ас. Олга Белчева, дб
- 18:40 – 19:00 ч. **CRISPR-CAS модифициране на генома/ДНК**: Мартина Василева, магистър

- 19:00 – 20:00 ч. **Обиколка на лабораториите на Центъра по молекулна медицина**

Запознайте се с технологии от следващо поколение секвениране и микрочипов анализ. Разговаряйте с Калина Михова, Кунка Каменарова - новогенерационно секвениране Illumina, Радосвета Божилова - микрочипов анализ, Румяна Додова - новогенерационно секвениране Thermo Fisher.

- 17:00 – 19:00 ч. - **Детска лаборатория**

Доведете децата си, за да се запознаят с опростени и безопасни лабораторни експерименти и учените, които ще могат да отговорят на техните въпроси: Валентина Пейчева, Кристина Стефанова, Кристияна Витанова, Кристина Стойкова заедно с помощта на студенти от АСМБ София

- 20:00 – 21:00 ч. - **Quiz състезание**

Участвайте, за да се забавлявате и научите повече по темите на събитието, и може да спечелите награди!

Мол София

- 11.00 – 20.00 ч. – **Демонстрации и експерименти**

- 12.00 ч. - **Официално откриване на Нощ 2023** - В присъствието на всички партньори, официални лица и гости. Онлайн видео стрийм на живо за обявяване на победителите в националните конкурси за подкаст и инстаграм story.

Щандовете на учени от университетите и научните институти в София, научни музеи и стартап компании ще убедят посетителите, че науката може да бъде представяна навсякъде. Ще видите събрани на едно място много поводи да се гордеем с работата на български учени от най-различни направления.

- **Агробιοинститут** - Изследователи от института представят образци от растения, за да демонстрират как науката помага за устойчивостта на културите към променящия се климат и по този начин осигурява хранителна сигурност за всички нас.
- **Университет по архитектура, строителство и геодезия** - тази година УАСГ ни отвежда на изследване на многото лица на водата. От водата, която пием, до наводненията, от които се страхуваме, или сушиите, от които толкова много хора страдат - водата е част от синята и зелената инфраструктура на нашата планета. Разберете как българските учени се грижат този най-ценен житейски ресурс да бъде съхранен, за да подпомогне адаптацията ни към променящия се климат на Земята.

- **Химикотехнологичен и металургичен университет** - посетете щанда на ХТМУ и вижте цветни, забавни и лесни за изпълнение у дома експерименти.
- **Институт по етнография към Българската академия на науките** - на щанд „Култура ↔ Природа“ представя някои от продуктите (книги, видео-презентации, фотоизложби и др.) на пет научноизследователски проекта на Института по етнология и фолклористика с Етнографски музей при БАН (три от които в сътрудничество с учени от Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания – БАН). Проектите са финансирани от Фонд „Научни изследвания. Разговаряйте с гл. ас. д-р Иво Марков; гл. ас. Яна Янчева, гл. ас. Десислава Пилева и гл. ас. д-р Атанаска Станчева, изследователи от областта на етнологията и фолклористиката.
- **Географ БГ** - основана от двама млади хабилитирани преподаватели по география в Софийския университет и много популярни комуникатори на науката, Географ БГ представя в търговския център набор от интерактивни карти с геосателитни изображения, за да насърчи използването им и да повиши осведомеността за това как сателитните изображения могат да помогнат за предотвратяване на наводнения, свлачища, инсулти и много други бедствия, причинени от изменението на климата
- **Катедра "Физиология на растенията", Биологически факултет** - разговаряйте с младите студенти по биология, за да разберете повече за растителността, която изучават, и обсъдете с тях какво ги е довело до научната им кариера. Със сигурност ще се вдъхновите, а кой знае? Може би скоро ще се присъедините към тях и сами ще стартирате вълнуващо пътешествие в науката?
- **VR Lab BG** - обществена организация, чиято цел е да стимулира дискусията за VR/AR/XR и междусекторните приложения. Разговаряйте с Момчил Алексиев, основател на първия български VR meetup VR Lab BG и стипендиант на Sundance Institute, който участва в проекти за използване на VR и AR технологии в подкрепа на психичното здраве, противодействие на дезинформацията. Може би дори ще имате възможност да видите последното му приключение с използване на геймификация в международен проект за приложни творчески изследвания, наречен "Детективи на истината".
- **Университет за деца** - млади и зрели учени от различни университети са се събрали в това STEM предприемачество, което предлага изключително атрактивни - и страхотни - образователни дейности за малки деца. Пригответе се да видите някои впечатляващи експерименти и да чуete увлекателните, комуникативни обяснения, които със сигурност ще ви накарат да искате още повече!
- **Izzi Science** - най-новото частно STEAM училище в България, представя своите страхотни експерименти, които се извършват от ученици под ръководството на техните учители. Този млад екип ще помогне на посетителите на търговския център да разберат, че качествено образование е възможно и ще доведе само до силни кариерни възможности за младите хора.
- **Училище "БГ Школо"** - запознайте се с двама вдъхновяващи учители по математика и техните ученици от 7. клас (от 12) с проекта им "Нашият Паскал". На 14 години тези

млади хора вече знаят как да използват технологиите и изкуствата, за да направят математиката - и науката - смислена и забавна!

- **Revival Design** - само следобед - по време на блокадите светът осъзна колко много ни липсва достъпът до култура. Revival Design използва VR технология, за да създаде потапящи посещения на български музеи и обекти на културното наследство.
- **Европейски кът** - запознайте се с програмите за наука на Европейската комисия и разберете в какви европейски проекти участват българските учени.

Национален етнографски музей

Зала 19 и онлайн

- 17:00 ч. **Църквата „Св. Йоан Кръстител“ в с. Чехларе, Пловдивско: между паметта и забравата"**

В нашето съвремие храмът „Св. Йоан Кръстител“ в с. Чехларе тъне в разруха и забвение. А някога тази църква е градена за единение на българския народ от двете страни на Дунава, за скъсяване на дистанцията между българите в Пловдивско и тези, заминали за Бесарабия, за приютяване на връзката с миналото и бъдещето. Презентацията на гл. ас. д-р Елена Водинчар и специализант Марина Перели-Плеханова обръща внимание на ония емоционални детайли, които поддържат паметта на това свято място жива.

- 17:15 ч. **Имиграцията от Украйна към България – минало и настояще**

Доц. д-р Петко Христов проследява развитието на различни форми и етапи на украинската имиграция в България в миналото и през последните три десетилетия.

- 17:30 ч. **Научната дейност по опазване и социализация на културното наследство**

Запознайте се с гл. ас. д-р Пламена Заячка и вижте тази мултимедийна презентация на издадените през последните 2 години сборници, посветени на актуалните проблеми по опазване и социализация на културното наследство. Сборниците са резултат от работата на членовете на секция „Антропология на народните изкуства и визуалните форми“, съвместно с колеги, с които си сътрудничат в областта на изследване и опазване на културното наследство.

- 17:45 ч. **Интеграция чрез културно наследство (привличане на новодомци в живота на местната общност по примера на с. Здравец, Варненско)**

Село Здравец, община Аврен, област Варна със своето географско положение е сред малките населени места с нарастващо население, включително в трудоспособна възраст. Презентацията на докторанта Юлия Попчева има за цел да представи първични резултати от изследване на формите и начина на интеграция на новозаселващите се в селото жители, по

какъв начин те биват включвани в общностния живот и как тяхната поява се отразява (или не) на опазването и представянето на местното културно наследство, което от своя страна има своя значима интеграционна функция.

- 18:00 ч. **Образователна програма „130 години Народен музей“**

Разработена за деца 1-4 клас, образователната програма предлага на най-малките посетители на Национален етнографски музей (НЕМ) едно забавно и същевременно интересно преживяване. Запознайте се с гл. ас. д-р Милена Катошева и д-р Радина Илиева, за да научите как може да се направи реконструкция на миналото чрез интерпретация в настоящето, в който процес учениците не само получават нови знания, но и провокират въображението си, сглобявайки елементи от сферата на поминъците, вярата, традиционното облекло.

- 18:15 ч. **Детската игра като средство за социална адаптация**

Докторант Надежда Иванова, СУ „Св. Климент Охридски“, ще разкаже как в същността си детската игра е естествен механизъм за усвояване на умения, възприемане на събития и преживявания и адаптация към заобикалящата среда. Запознайте се с примери за сюжетно-ролева игра, вдъхновена от събития, които са направили впечатление на децата, които я играят. Пречупвайки видяното и преживяното през своето въображение, те го адаптират на игра, по достъпен за възприемане от тях начин. Така изиграното е преживяно в игрова форма отново и отново и бива ефективно асимилирано и осмислено.

- 18:30 ч. **Храната на прехода в жизнения цикъл. Индивидуалните диети (по материали от традиционния период)**

Доц. д-р Мария Маркова разказва за обичаите на прехода (rites de passages), които са сред най-коментираните проблеми в етнологията. Българската наука разглежда жизнения цикъл от традиционния период и индивидуалния преход в него като една от най-важните, главни теми, без които е не-мислимо да се проучи и разбере предмодерния живот на българите.

- 18:45 **Здравословен живот в кръговрата на фолклорната традиция**

Адаптирането на човека към околната среда и климата е локус и универсум, водещо начало на човешкия прогрес, осигуряване на здравословен живот тук и сега, от създаването и напред. Доц. д-р Ваня Матеева представя лични теренни видео, аудио, фото, документални материали, фиксирани през годините у нас и зад граница.

- 19:00 ч. **Бедствия, катастрофи и различни други животозастрашаващи събития... опитът на Българската армия.**

На практика армията е „бранител“, „защитник“ и „морален крепител“ на нацията. От друга страна обаче, българските военнослужещи се подвизават и с още една много значима

обществена роля – на „спасители“. Роля, която, оказва се, е колкото позната, толкова и неизвестна за обществото ни. Видео-презентацията на гл. ас. д-р Илия Вълев е насочена именно към опита на военнослужещите в помощ на населението при различни животозастрашаващи събития като бедствия, катастрофи, аварии и др.

- 19:15 ч. **Солидарност и подкрепа след природно бедствие**

Често човекът е потърпевш от различни природни бедствия като наводнения, земетресения, екстремни жеги и др. Тези явления причиняват сериозни материални щети и човешки жертви. За възстановяването на пострадалите са нужни солидарност и подкрепа, за да се изгради отново ред и сигурност, които да върнат обичайния ритъм на живот. Запознайте се с докторанта Стамен Кънев, който представи различни примери за опустошителни бедствия в България и анализира формите на взаимопомощ и аспектите на състрадание и подкрепа в историческа и съвременна перспектива.

- 19:30 ч. **130 години Народен музей - филм за една изложба**

Основната концептуална ниша на продукцията е представянето на експозицията „130 години Народен музей“ през погледа на нейните инициатори и изпълнители. Като част от програмата на Европейската нощ на учените 2023, краткият документален филм ще представи любопитни факти, свързани с научната обработка, дизайна и ключовите идеи, застъпени в хода на експонирането на различни предмети, които бележат важни моменти от историята на Националния етнографски музей.

Зала 11 на Националния етнографски музей

- 13:00-20:30 ч. **Изложба: Остойносттавания. Погледи към защитени природни места**

Изложбата на доц. д-р Петър Петров и гл. ас. д-р Ивайло Марков отправя поглед към места и райони, които се намират във или в близост до защитени територии (национални паркове, природни паркове, защитени местности, природни забележителности) и защитени зони от Европейската екологична мрежа „Натура 2000“, чиито природозащитни режими се определят от Закона за защитените територии и Закона за биологичното разнообразие, от конкретни заповеди за обявяване и планове за управление.

Образователния център на Националния етнографски музей и училища

Занимания с ученици

- 13-14:15; 14:30-15:45; 16:00-17:15; 17:30-18:45 ч. **Със стадото на път**

Предназначено за ученици: 1 – 4 кл. и 8 – 12 кл.

На базата на богатите етнографски данни за традиционния период в българските земи децата ще бъдат запознати със спецификите в начина на живот на овчарите и ще изработят овчарска дърворезба или ще замесят обреден хляб „кошара“.

- 13-14:15; 14:30-15:45; 16:00-17:15; 17:30-18:45 ч. **Ателие „Герман“**

Предназначено за ученици: 1-7 кл.

Герман е обичай, който се изпълнява при продължителна суша, за да завали дъжд. Ще разкажем и за връзката на традиционния човек с околната среда и значение на водата за неговия поминък.

Посветено на темата за адаптацията на човечеството към промените в климата

17 октомври

Зала 19 и онлайн

- 18:00 ч. **Представяне на книгата „Пътища към устойчивостта. Нови културни перспективи във взаимодействието човек – околна среда през призмата на две природозащитни движения в България“**

Книгата на гл. ас. д-р Атанаска Станчева изследва природозащитничеството като промяна на културата и отношението към околната среда, жизнения опит на група хора и действията, които те предприемат, за да подобрят състоянието на Земята. Тя представя примерни пътища към устойчивостта, разглеждана в своята цялост като съчетание на екологично, социално и икономическо измерение, чрез модели на живот „в хармония с природата“ и нови форми на производство, дистрибуция и потребление на „чиста храна“.

Национален политехнически музей

Поради внезапно настъпили непредвидени обстоятелства, предварително обявената програма в музея няма да се проведе.

Национален природонаучен музей

Зала “Рибни” - Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН

- 18:00 ч. **Какво не знаем, за влечугите у нас**

Страната ни е сред най-богатите на видове влечуги, а същевременно много от тях са слабо проучени. Ще се запознаем с едни от най-интересните представители на змиите и гущерите, слабо познати факти за тях, какво е необходимо за тяхното опазване и защо са важни за правилното функциониране на екосистемите. Гл. ас. Емилия Вачева е херпетолог, занимава се с изследване и опазване на влечуги и земноводни като дисертацията ѝ е посветена на

гущерите. Завършила е магистратура по "Зоология на гръбначните животни" и докторантура по херпетология в Природонаучния музей към БАН, а по настоящем работи в Института по биоразнообразие и екосистеми изследвания при БАН. Помага за преодоляването на страховете на хората към змиите, но и затова да научим повече за животни, които традиционно обичаме - напр. костенурките, на които често вредим, именно като си ги вземем къщи за домашни любимци.

- 18:30 ч. **Ксилариални гъби от България**

Ксилариалните гъби са били описани като разред през 1932 г. от Нанфелд, и са една от най-големите групи на торбестите гъби. Характеризират се с добре развити цветни гъбни строми, с различен строеж, и 8-спорови еднослойни асци, обикновено снабдени с апикален апарат, баргещ се в синьо от йод, спорите им са радиално несиметрични, с герминативна бразда или герминативна пора. Д-р Димитър Стойков от Института по биоразнообразие и екосистеми изследвания при БАН изследва гъби, паразитиращи върху плодни тела на други гъби, срещащи се в различни местообитания от нашата природа.

- 19:00 ч. **Палеоботанична работилница**

Заповядайте, за да видите неозойски растителни фосили с възраст от 35 до 5 млн. години от български находища на фосилна флора. Ще се запознаете с различните процеси на фосилизация на растителния материал; различните седиментни скали, в които е възможна фосилизация. Ще видите и демонстрация на обработка на фосилен материал. Ваш гид в това приключение ще бъде Доц. д-р, Владимир Бозуков, Ръководител на секция Палеоботаника и поленов анализ в Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН.

- 19:30 ч. **Ледените езера на Антарктика**

Доц. Д-р В. Евтимова ще ви заведе чак до Южния континент със своя разказ за ледените езера на Антарктика: как се раждат, какви процеси протичат в тях и кои са техните властелини. Доц. Д-р Весела Евтимова е хидробиолог в Института по биоразнообразие и екосистеми изследвания при БАН с основен обект на изследванията сладководни езера и реки, техните безгръбначни организми, фактори на средата, която обитават и влиянието на различни фактори (замърсяване, хидрологичен стрес, климатични промени) върху нея.

Посветено на темата за адаптацията на човечеството към промените в климата

- 20:00 ч. **Работилница по хербарии**

Присъединете се към ас. Анета Ламбевска-Христова, за да научите за автентични хербарни образци на именити български ботаници съхранявани в Хербариума (SOM) на ИБЕИ към БАН, най-големият и най-представителен източник на информация за растителното разнообразие на България, както и един от най-значимите центрове с информация за изучаването на флората на Балканите, като и представяне на частична колекция от живи растения депозирани в Ботаническата градина на БАН, като най-богата на Балканите обществена сбирка растения. Ще

видите и демонстрация на процесите на обработка на хербарни образци от растения (хербаризация). Ас. Анета Ламбевска-Христова е асистент куратор на Хербариума (SOM) при Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания към БАН.

- 20:30 ч. **Завръщане или инвазия?**

Бобърът (*Castor fiber*) се завръща в България след близо век и половина отсъствие. Биологът Полина Никова ще разкаже ак се е завърнал, какви са неговите биологични особености и какво значение има неговото присъствие за хората. Този прецедент задава и интересен въпрос за инвазивната биология - след колко време отсъствие от дадена среда един вид вече не се счита за местен, а за чужд? Ако досега не сте и подозирали, че такова разпознаваемо животно пребивава у нас, заповядайте да научите повече за тях! Полина Никова е млад еколог от Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания, който специализира в инвазивна биология. Тя проучва разпространението на инвазивни чужди видове, пътищата, по които те се разпространява и техните биологични качества, които ги правят вредни в чужди местообитания. *Посветено на темата за адаптацията на човечеството към промените в климата*

Фоайе - Национален природонаучен музей при БАН

- 18:00 ч. **Съвременни предизвикателства пред българската биоспелеология** - откриване на изложба

Зала "Левентис" - Национален природонаучен музей при БАН

- 19:00 ч. **Съвременни предизвикателства пред българската биоспелеология**

Неизследвани територии, нови научни проблеми, нерешени загадки

София Тех Парк

Ще ви очакваме в сграда Инкубатор от 18.00 часа, където ще можете да посетите десетки интересни и полезни научни щандове, вдъхновяващи лекции от експерти в различни области, да наблюдавате демонстрации и експерименти.

Ще ви запознаем с научните разработки и проекти на Лаборатория "Изкуствен интелект и CAD системи" и Лаборатория "Виртуална и разширена реалност" на София Тех Парк. В програмата ще се включат и студентите от българския отбор по синтетична биология IGEN Bulgaria, които са подготвили забавни занимания дори и за най-малките гости. Ще ви покажем и прототипната ни лаборатория Sofia Creation Station, като ще имате възможност да се включите в интересен уъркшоп.

Очакват ви забавни и интересни щандове на нашите приятели и партньори от ДНК, ТУЕС, Роботика.бг, Сметало, PARAi, DevAcademy, Vodoraslo, както и от лабораториите от комплекс “Биофарма”, Лаборатория “Виртуална и разширена реалност” и Лаборатория “Изкуствен интелект” на София Тех Парк.

Всички посетители ще могат да се присъединят към вълнуващите лекции, които ще започнат в 18.30 часа в зала “The Venue” и зала “Smart Classroom” на сграда “Инкубатор”.

Дигиталното студио на София Тех Парк Club House ще излъчва на живо онлайн национална програма на “Европейска нощ на учените 2023 г.”, в който ще участват представители на организациите партньори на проекта, ще има и преки включвания от локациите в цялата страна. Можете да се включите в Нощта от всяко кътче на света като гледате националната програма във Facebook профила на проекта.

Зала “The Venue”

- 18:30 ч. **“Намаляване на риска от наводнения с помощта на решения от природата”** – Диана Бакалова, старши експерт „Водни политики“ във WWF
- 19:00 ч. **“Как зеленото предприемачество може да спаси света?”** – Ирина Илиева, JA Bulgaria
- 19:30 ч. **“Океан в кутия. За бъдещето на чистия въздух”** – Денис Иванов, Vodoraslo
- 20:00 ч. **“Достъпният изкуствен интелект и приложението му в ежедневието ни”** – Михаил Загорски, Лаборатория “Изкуствен интелект и CAD системи” на София Тех Парк
- 20:30 ч. **Куиз за възрастни**, организиран от ТехноМеджикЛенд
- 21:00 ч. **“Как суперкомпютър Discoverer предвижда и се бори с климатичните промени”** – Денислав Младенов, Discoverer

Зала “Smart Classroom”

- 18:30 ч. **„Роботиката, зелените технологии и екологични решения“** – Борислав Русинов, Роботика.БГ
- 19:00 ч. **“Не може да бъде! Невероятната наука с Явор от ДНК”** – Явор Денчев, Детски научен клас
- 19:30 ч. **“Пречистване на антибиотични замърсявания от води”** – IGEN Bulgaria
- 20:00 ч. **Куиз за деца**, организиран от ТехноМеджикЛенд
- 20:30 ч. **Искрата на креативността: AI + XR. Революцията на XXI-ви век** – Д-р Димо Чотров, Лаборатория “Виртуална и разширена реалност” на София Тех Парк
- 21:00 ч. **“Зелените технологии и тяхната роля в модерния свят”** – Борил Обрешков, Sofia Creation Station

Театър 199

27 септември

20:00 ч. Премиера на „Издишване“ по Тед Чанг, постановка Стоян Радев, сценография Венелин Шурелов, музика Емилиян Гацов – Елби, участва Мартина Троанска. „Издишване“ е вдъхновен, обнадеждаващ разказ в джобен формат и епични мащаби. Неговият автор – Тед Чанг – е най-известният и високо титулуван съвременен американски автор-фантаст. „Издишване“ ни подсеща да поемем дълбока глътка въздух и да обърнем взор с надежда към замисления поглед на безкрайната Вселена.

Технически университет

- 17.00 - 22.00 ч. **Отворени лаборатории**

Демонстрации, симулации, презентации

- 18.00 – 22.00 ч. **Лекции и дискусии** по различни теми:

Срещнете се с инженерите, които създават иновации в авиацията, аерокосмическата индустрия, ИКТ, болиди, е-зареждане в транспорта и други транспортни теми, 3Д моделиране, микроелектрониката и телекомуникациите.

- **Студио с предаване на живо** в youtube канала на ТУ-София, с преподаватели, млади учени и студенти

УАСГ

- 19:00 ч. **Мила вода: От пустиня – градина**

Напояването в помощ на хората срещу климатичните промени

- 19:00 ч. **Луда вода: Наводнения**

Защо стават наводненията и как да се предпазим от тях;

- 19:00 ч. **Синьо-зелената инфраструктура**

Какво е синьо-зелена инфраструктура и как ни помага за справянето с климатичните промени; Зелената енергия;

- 19:00 ч. **Водните електрически централи и ролята им за намаляване на вредните емисии;**

Програмата е посветена на темата за адаптацията на човечеството към промените в климата

ХТМУ

- **Тайната на прясното мляко** – Посетителите ще имат възможността да се запознаят как лесно и бързо да установят съдържанието на калций и магнезий в прясното мляко.
- **Музикални фойерверки** – Посетителите ще се запознаят със система за дистанционно управление на фойерверки в синхрон с музика.
- **Цветна градина** – Посетителите ще наблюдават демонстрации на различни видове торове и почви, подходящи за нашите цветя.
- **Химически светофар** – Посетителите ще имат възможността да наблюдават атрактивен химичен експеримент – трицветна феерия.
- **В каква среда работим?** – Посетителите ще се запознаят с методите за измерване на факторите на работната среда – шум, осветеност, газове и климатични параметри. *Посветено на темата за адаптацията на човечеството към промените в климата.*
- **Комфортният текстил** – Ще бъде представено влиянието на състава и структурата на плата върху усещането за комфорт и платове със специално предназначение и защитни свойства.
- **In vino veritas** – Гостите ще се запознаят с изследване съдържанието на сулфити във виното.

Програмата на ХТМУ е посветена на 70-годишнината от създаването на университета.

Троян

Музей на занаятите

28 септември

- **Презентация на каталог на иконната колекция**, собственост на Музея на занаятите
- **Прожекция на документален филм**, посветен на църковното наследство и хората, които се грижат за него в Община Троян и други населени места

29 септември

- Отворени врати за групово **глеждане на излъчвани онлайн събития** от цялата страна

с. Черни Осъм

Природонаучен музей и гарванската скала

- 14:00 ч. **Природно и научно за Буковите гори.**

Запознайте с маршрута до Гарванска скала. Наблюдение на дървесните видове и следите на животните.

- 19:00 ч **Вълшебна гора. Природно и научно - тайните на Вековните Букови гори.**

Презентации и филми за старите гори. Потайни, редки, уязвими и застрашени видове от старите гори. Представяне на четирите сезона в гората, чрез живота на нейните обитатели - дървета и животни.

- 20:00 ч. **Нощна разходка**

Чуйте нощни грабливи птици.

Програмата е посветена на темата за адаптацията на човечеството към промените в климата.

Ямбол

Безистена

- 18:30 ч. **Каменните букви в книгата на живота**

Гл. ас- д-р Дочо Дочев е геолог. Той основно изучава останки от различни морски безгръбначни животни, живели в периода между 100 и 66 милиона години. Част от тези животни се наричат амонити и са далечни братовчеди на днешните сепии, калмари и октоподи. Други фосили, които изучава, са един много интересен вид миди, които ни помагат да определим точно кога са образувани дадени скали. Останките им се запазват под формата на фосили, наречени още вкаменелости, в един особен вид скали, наречени седиментни. Чрез изучаването на тези останки се хвърля светлина към далечното геолошко минало, което ни помага да разберем как е изглеждал животинският свят през този далечен период от историята на Земята.

- 19:00 ч. **Мисия на Ледения континент**

Гл. ас. д-р Ралица Събева е български геолог и изследовател. Завършила е геология и проучване на полезни изкопаеми в Софийския университет "Св. Климент Охридски", като през 2015 г. получава докторска степен. От 7 години насам е част от екипа преподаватели, които обучават студенти в същата специалност. През 2020 г. отпътува за двадесет и осмата българска антарктическа експедиция, където се превръща в първия човек в света, открил златни частици под микроскоп на Ледения континент.

Д-р Деница Апостолова е геохимик в Софийския университет, член на Асоциацията на младите полярни изследователи APECS и Българския антарктически институт. Тя има три експедиции до Антарктида, за които мечтае от 18 години. Деница е приключенец, гмуркач и истински млад изследовател. Тя е част от младите полярници на България, които преподават не само придобити знания, но и истински житейски опит.

● 19:30 ч. **Кабиле - мястото, където географията и археологията се преплитат**
Нягул Вълканов е от Ямбол и е учител по география в ПМГ "Атанас Радев". Освен това, той страстен пътешественик и планинар. Член е на Българското географско дружество.

● 20:00 ч. **Дроновете: генератор на полезни данни за наука и бизнес**
Кристиан Кирилов е роден в Перник и е завършил Природо-математическата гимназия в града с профил Биология. От малък интересът му е насочен към изучаване и изследване на природата. Въпреки че не харесва етикетите, определя себе си като дрон-фото-маняк, занимавал се през годините любителски с ентомология, състезателен риболов, планинско бягане и какво ли още не. Любовта към географията се появява в тийнеджърските му години и в същото време пътуванията и планинският туризъм намират трайно място в живота му. В момента учи последна година Геопространствени системи и технологии в ГГФ на СУ и работи като преподавател по предприемачество. Разнообразява се с мобилна фотография, има особен интерес в сферата на аерофотографията с безпилотни летателни системи и е част от екипа на Географ БГ.
Програмата е посветена на темата за адаптацията на човечеството към промените в климата

Европейска нощ на учените по проект SEARCH се финансира от Европейската комисия по програма „Хоризонт Европа“.

Тази година в БГ инициативата Европейска нощ на учените- SEARCH участват 15 основни и десетки асоциирани партньори от цялата страна със специална програма в повече от 30 населени места, която ще продължи няколко месеца. Програмата обхваща вълнуващи дейности в училища, конкурси, срещи с учени в изследователски институти и университети, както и събития на публични градски места. SEARCH – е абревиатура от английски език и означава основните ни послания – Science+Environment+Art=Resilience.